

3
KINGSMEAD ROAD, LONDON SW2
2b.
1524-9

V20126 C

LATVIJA

Lettische Zeitung

Nr. 3 (1921) 19. Januar 1981

Herausgeber: Lettische Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e. V. (Lettisches Zentralkomitee).
Verantwortlich für den Inhalt und den Anzeigenteil: **rika Beraovska.**
Redaktion und Verlag: Aibert-Mahlstedt-Str. 53, 2420 Eutin.
Verlagsleiter: K. P I gers.
Druck: Hermann Sonksen, Pldn.
Gerichtsstand: 2420 Eutin.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 3 (1921)

Pirmdien, 1981. g. 19. janv r

Izdev js: Latviešu centr 1 komiteja
V cij . Atbild g redaktore:
rika Beraovska.
Apg ds un redakcija: Albert-Mahlstedt-Str. 51, Postfach 107, 2420 Eutin, Bundesrepublik Deutschland.
T Ir.: (04521) 1500.
P c darba laika t Ir.: (04521) 1658.
Redaktore Lielbrit nij : **A. Liepi a,**
34, Kingsmead Road, London SW2
3JD. T Ir.: 01-674-7996.

Ko nesīs konferences otrais posms?

27. janvārī Madridē no jauna sanāks 5 valstu delegācijas, lai turpinātu deba- s par Helsinku nolīgumiem. Konfe- nces otrā daļā paredzēts runāt par at- ruņošanas un t. s. uzticību radošiem asākumiem. Zinot, ka Helsinku konfe-

ārvalstīs vai radīt nedrošību savā impe- rijā. Liekas, ka partijas un čekas diktā- tori arvien vairāk zaudē ticamību abās pusēs. Lai tas tā notiktu — par to gādā paši Kremļa funkcionāri ar savu terrori- stisko un imperiālistisko politiku. Pat

„Latvijas logs“

Tiesas procesi Tallinā

Pazīstamais igauņu brīvības cīnītājam Martam Niklusam (41. g. v.) un Jiri Kukkam (40. g. v.) Igaunijas PSR Augstākā tiesa 8. janvārī piesprieda šā- dus sodus: M. Niklusam par pretpa- domju aģitāciju un pretpadomju propa- gandas izplatīšanu 10 gadus ieslodzīn-

Augstākās padomes mandāts ir mantojums?

Rīgā Latvijas K Politiskās itvijas PSRS kās padomes

gažām vien- ēku prātiem ja vien šajā kas kuriozs. 3. novembrā 3 pulcējas Vietas ieņem, Auškaps, itrijevs? Kas putātu vidū? mes deputā- i nav.

vis augstajā eslā? Parau- ioskaidrojas oktobrī Va- io Maskavas ārējā vien- vēlējuši par sekretāru. Idz tam nav ju vai latvie- labinskā un šgājējs šajā r Maskavas ā, kaut gan u apgabala Augstākās dzams viņa leputāta lo- is atsūtītais jaids, ka dāts pāriet eiz noticis, elkovu par- retāra pos- i Augstākās

ošā — pat ntārāko de- pšana. Pie vēlošanos ir varas iestā- ēnesi pēc šī sta „Cīņa“ paziņoj- gstākās pa- īgas 77. vē- Valentīns ā, Latvijas alās komi- dzams, tad m ir īpaša ilkomitejas aka, pat ar i, ka kaut i padomju a padomju un vispa- la tieši pre- nēriem re- u likumus,

p.) nes orga- teikt savu lei un tās šajos va- os aicināt zēties ar pavaida savu ncentrācijas no- āris Lukjano- pārejie tautieši, (ribai). Jaunat- ā ir pienākums audžiem dzim- klarējot Kultū- Kamēr mūsu āšanas, kamēr ūsu vienaudžus dordovijas soda ū Tilgāji, mēs, stā par šādām entārāko tiesī- esam nolēmuši piedalīties!

u un pat sabru- cijā 1981. gada enreizējs pasā- adas jaunatne ņko nostāju un jaunatne sāku- puris uz dzim- s altāra? Vai neprasītu kaut autas brāļu un ģie jaunieši, ir un apjausts ērts cīnīties un ot? kultūras sakaru Baranovska slejās tiešām tēt savu nostā- dāmies: — vai drosminiekiem ronim, mācītā- — Latvijas brī- am izvēlējušies sabiedroto... Olafs Brūveris

vēl neievēlēja un pat nevienā vēlēšanu apgabalā neregistrēta persona darbojas Augstākajā padomē, un otrkārt, ka atsevišķs vēlēšanu apgabals, kā, piem., šoreiz Rīgas 77. iecirknis, balso nevis par kādu noteiktu personu, bet gan par partijas posteni, kuŗam saskaņā ar nerakstītajiem padomju hierarchijas likumiem vienkārši ir jābūt republikas Augstākajā padomē.

Ar augstāk minētajiem piemēriem tikai vēlreiz atklājas fakts, ka Latvija nav ne brīva, ne demokrātiska, ne arī neatkarīga republika, tā atrodas pilnīgā Maskavas pakļautībā un spiesta pat pārkāpt pati savus likumus, un vispārējos demokratiskos principus, ja vien to prasa Maskavas uzraugi, kā šoreiz Valentīns Dmitrijevs.

Kā jau to agrāk norādījis latviešu sociāldemokrātiskās strādnieku partijas vadītājs trimdā, Bruno Kalniņš, Latvijas komunistiskā partija ir tikai neliela Pad. savienības komunistiskās partijas sastāvdaļa. Tā nav atsevišķa Latvijas partija, tai nav pat savas programmas, ne arī statūtu. Pēc PSKP statūtiem Latvijas kompartija pielīdzināta tiesībās krievu partijas apgabala organizācijām. LKP ir tik pat maz tiesību kā, piem., Pleskavas vai Novgorodas apgabala partijas organizācijai.

Apzinoties, ka Latvijā visa vara ir šīs nevarīgās un Maskavas priekšā padēvīgās komunistiskās partijas rokās, nav nekāds brīnums, ka Latvijā joprojām notiek tādi kuriozi, par kuŗiem Latvijas iedzīvotājiem atliek tikai pavīpsnāt un pieņemt visu par labu, ko kungji tur augšā dara. A. Gaujietis

Andres Kings apbalvots

Rakstnieks un žurnālists Andres Kings (Küng) Malmē 1980. g. decembrī saņēmis no Igaunju Zinātņu biedrības Zviedrijā pirmo Aleksandra Kaelas godalgu (5000 kr. lielu).

Kaela brīvajā Igaunijā bijis arod- biedrību darbinieks, bet pēc pārbēgša- nas Zviedrijā sācis izdot grāmatas par savu dzimteni. Pēc viņa nāves biedrība nodibināja fondu, kas piešķir godalgu tam, kas visvairāk darījis, lai Zviedrijā un citās zemēs apgaismotu apstākļus Baltijā.

Andres Kings ir daudz rakstos, grāmatās, radio un televīzijas raidīju- mos informējis par apspiešanu un cīņu pēc brīvības Igaunijā, Latvijā un Lietu- vā. Kinga vecāki ir igauņi. Viņš dzimis 1945. gadā Zviedrijā. Nupat iznāk viņa 25. grāmata „Don Gustavo un tintes zivs, kas ēda banānus“, kur notēlotas gan baismas, gan arī skaistums, ar ko viņam nācies saskarties daudzajos ceļojumos pa Vidusameriku. -ris

Saudi-Arabija atkārtoti pieprasa Pad. savienības aiziešanu no Afganistanas

Saudi-Arabija atkārtoti ieteic Pad. savienībai izvest no Afganistanas tās kara- spēku. Pirms Maskava sniedz paziņoju- mus par drošību Persijas līča apvidū, vē- lams tai vispirms izvākties no Afganista- nas, pēc kādas kabineta sēdes Riadā pazi- ņoja informācijas ministrs Jamani. Ar šo paziņojumu Saudi-Arabija reaģēja uz PSRS partijas un valdības priekšsežā Brežņeva piedāvājumu ASV un Persijas līča valstīm noslēgt ar Maskavu neiejauk- šanās un drošības līgumu Persijas līča ap- vidam. V. S.

Rīgas prese

Latvijas Zinātņu akadēmijas botā- niskā dārza zinātniekiem krustošanas ceļā ir izdevies izaudzināt jaunu rožu šķirni, kuŗa C vitamīna ziņā spēj izkon- kurēt citus līdz šim pazīstamus augus. Rožu augļos askorbīnskābe desmit rei- zes vairāk nekā upenēs un trīsdesmit rei- zes vairāk nekā citronos. Ar šo vielu bagātas ir arī jauno rožu ziedlapiņas un sēklas. Turklāt ziedos konstatēts augsts A, B, PP, E vitamīnu, aminoskābju un citu derīgu vielu saturs. Starp citu, no augļiem var izgatavot gārdus ievārijū- mus un kompotus. Šīs rozēs zied no pa- vasarā līdz vēlam rudenim un ir izturī- gas pret salu un slimībām.

Pastmarku izstādē Maskavā zelta me- daļa piešķirta N. Jefimovam par ekspo- zīciju „Baltijas agrāri pasta zīmogi“, tajā parādītas vēstules, kuŗas sūtītas pa pastu Baltijas rajonos pirms 150—200 gadiem. Sudraba medaļu ieguvis A. Birznieks par kolekciju Pad. Latvijas pastmarkas 1940./41. gadā.

Zinas no dzimtenes

DUNDAGA

Pieminek u aizsardz ba Latvij p c Otr pasaules kara plaš k un sistem - tisk k tikusi izv rsta diezgan v lu, un daudz kas, ko tagad atzinuši par kult r - v sturisk m v r t b m, oti ž l, ir jau sa- boj ts vai pat izn cin ts. P d j laik tom r pag ts dažu ko saglab t un sala- bot. Vispirm m k rt m j atz m R gas P teŗa bazn cas grandioz tor a atĵau- nošana, pie tam ne vairs koka, bet nede- gam dzelzs konstrukcij , t pat jau vair kus gadus ilgstošie, m kslas zi augsti v rt jamie, restaur cijas darbi Rund les pil . M su pres ticis jau atz - m ts, ka plaš ka v riena saglab jamo pieminek u apzin šana notiek Vidzem , kur Turaidas un C su m ra pili pak pe- niski jau atjauno, bet gar raišu koka ezerpils restaur cijas projektu str d .

Zieme kurzem vesela rinda seno lielo celt u, t. i., pi u atliekas pa gadu simte- iem vai nu piln gi izn kušas, k Sabil un Talsos, vai ar no t m palikuši p ri tikai k di apdrupuši m ru fragmenti, k tas ir Kandav , Kuld g un Pilten . No vecaj m pil m, kaut ar p rb v ta, sal dzinot labi saglab jusies Dundaga. T s architekt r konstat jama zin ma l dz ba ar R gas Doma bazn cas vec ko da u; to varot izskaidrot ar faktu, ka šo pili 13. gs. c lis R gas domkapituls, kam šis Kursas novads bijis izl ots. Mas v celtn gan pa diviem l giem degusi — 1872. g. un, revolucio n ar aizdedzin - ta, 1905. g., ta u ir t d st vekl , ka to var atjaunot t d izskat , k ds lai bijis 19. gs. pirmaj pus . Tagad paredz ts par jaunu uzcelt ar pils kapellas k dreiz - jo zvanu torni ar augstu smaili. Seviš - i interesanti, ka, spriežot p c veciem z m jumiem, šis tornis bijis veidots t d pat kompozicion l projekcij , k da konstat jama jau piemin t s P tera bazn cas un v l otras (ar slaven R. Bindenš projekt t s) Vidzemes Mat šu bazn cas tor a izveid . R gas zin tnieki, Aleksandrs Jansons un Gun rs Erdma- nis, izsaka domas, ka ar Dundagas pils kapellas tor a projekts var tu b t R. Bindenš darbs.

K las ms «Zin tnes un Technikas» 1980. g. novembra numur , tekām šo veco Zieme kurzemes celtni restaur s (t s s kumi var tikt dat ti jau ar k du 1249. g.), t s vistuv ko apk rtni izp t s latviešu arehaiologi. Z m gi ir jau l dz šim izdar to izrakumu konstat jumi — Dundagas pils vieta bijusi apdz vota jau agr k. Neb s j šaub s, ka tur dz vojuši Kurzemes l bieši. Ta u iesp jams, ka lur vai apkaim bijusi ar k da sena skandin viešu kolonija.

Prof. J. Endzel ns Dundagas v rdu skaidrojīs k salikteni, kam otr da d a n g a s v rds. Vec forma var tu b t bijusi D u o n - d a n g a . K labi zin ms, Kurs ir vair ki citi t da tipa vietv rdi, piem., V rdanga, Muordan- ga, Kazdanga utt. Danga var ja nost - m t kaktu, st ri, novadu k d noz r . P c J. Endzel na dom m v rda pirmaj da b tu d u o u nosaukums — t sauc Latvij labi paz stamo gr vju un citu mitru vietu augu.

Paz stot Zieme kurzemes vidi un pa- šas Dundagas apst k us dab , š da š v rda skaidrojums tom r š iet maz ti- cams. Šo rindu autors, dibin damies uz plaš ko faktu materi lu, at vies izteikt hipot zi, ka š novada v rdam (l biešu valod D u o n i g) pamat ir d u v rds — t pat k Igaunijas galvaspils - tai Tallinai. Ir cer bas, ka k du plaš ku pier d jumu š m dom m (par t m ticis jau refer ts k d valodnieku san ksm) b s iesp jams public t. sto atbildi tom r var s dot archaiologu izrakumi tu- rienes pilskalnos; Dundagas novad uzejamie skandin viešu kapi (t saukt s „velna laivas“) nav v l pietiekami drošs pier d jums šo rindu autoru hipot zei.

Ir zin ms, ka uz Dundagas pili sav laik p rvests k ds akmens t ls („puisis“), apm ram cilv ka izskat , kas agr k st v jis Puiškalna pilskaln , Dundagas Ka u muižas tuvum . Nav nesp jams, ka tagad jos izrakumu darbos pil vai pie t s to ar atrod. To iz- p tot, varb t b tu iesp jams nosac t l izcelsmi. Maz gan ticams, ka šim t lam var tu b t k ds sakars ar krist go tic bu. Daži fakti at uj dom t, ka sen kato u bazn ca, ko d i 11, gadsimt uzc luši Kurzem , b tu st v jusi min t Puiš- kalna tuvum , j v spriež, gan ne zemien pie j ras, bet augš uz Zieme kursas ze- mes pac luma kraujas, net lu no piemi- n t s (v l kos laikos uztais t s) Ka u muižas.

Atjaunot s Dundagas pils daudz s telpas var s, protams, lietder gi izman- tot. J pasv tro, ka b tu oti v lams, lai tur, vecum vec l biešu zem , tiktu iek rtots ekspon tiem bag ts l biešu tautas kult rv sturisks m zejs.

K rlis Dravi š

Ceļvedis tūristiem, k Pad. savienī

(2. turpinājums)

Visplašākā informācija ir par Lietu- vu. Kas tūristam būtu jāzina par šo Bal- tijas zemi? — Līdz 1939. gadam Lietuva bijusi brīva, bet tagad padomju okupēta zeme, kur tūrists var atrast 11 kon- centrācijas nometnes un septiņus cietu- mus. Viļņā vien, šīs vēsturiskās un skaistās galvaspilsētas pašā centrā ir 4 ciетumi un trīs koncentrācijas nomet- nes, no tām viena mazgadīgiem, bet Lu- kišu cietumā īpaša nodaļa sievietēm ar zīdaiņiem. Ziemeļrietumos no Viļņas Papevežos var apmeklēt lielu sieviešu darba nometni, tajā vairāk nekā 2000 mātes ar maziem bērniem (2 gadus vecus bērņus jau atņem). Ieslodzītās nodar- binātas tekstilrūpniecībā — gatavo uni- formas, maskēšanās ietērpus un patron- somas. Braucot no Viļņas uz Kauņi ir stacija Provinši. Tieši blakus dzelzceļa stacijai redzami sargu torņi un kaŗavī- riem apsargāta josla, kur ieslodzītie krauj dēļus un balķus, kas domāti mē- beļrūpniecībai un kādam kokapstrādā- šanas kombinātam. Šīs divi rūpniecības apkalpo 2 lielas darba nometnes, kas atrodas kādu kilometru no stācijas. Ap 3000 strādnieku līdz pārgurumam no- darbināti popētu mēbeļu, elegantu jach- tu, kokā grieztu suvenīru un kokgriezu- miem izrotātas medību šauteņu spalv ražošanā. Tūrists pa ceļam var pamanīt mežmalā atomraķešu novietnes, kur tām „hangarus“ ceļ ieslodzītie. Šauļos ir divi nometnes, katrā vairāk nekā 1500 apcietināto, kas nodarbināti būvdarbos un lokālajā rūpniecībā. Vairāk nekā 1000 ieslodzīto atrodas Alitas pilsētā, 60 km uz dienvidiem no Kauņas. Jonavā 35 km uz ziemeļaustrumiem no Kauņas vairāk nekā 5000 ieslodzīto ceļ ķīmisku kombinātu, kā palīgstrādnieces tur no- darbina arī sievietes, kas novietotas īpašā joslā nometnē. — Visā Lietuvā tūrists var redzēt nometnes un cietumus, ja arī ne tik daudz kā aiz Urāliem. Un lietuvieši paši var pastāstīt ka nav gandrīz ģimenes, kur kāds piederīgais nebūtu racis ogles Vorkutā, vai zeltu Kolimā, strādājis Noriļskas raktuvēs, racis ogles Kazachstanā vai līdis mežus Krasnojarskā un Irkutskas taigās...

Viļņa. Seko jō smalks apraksts par pašu pilsētu (tādi ir par Maskavu, Ļeņingradu, Minsku, Kijevu, Odesu, Erevanu, Almu-Atu). Tā kā diezgan daudz latviešu brauc arī cauri Viļņai, tad atstāstīsim tieši šeit Ceļvedi rakstīto. Viļņai šodien esot 410 000 iedzīvotāju. Pievienots Viļņas centra plāns. Seko teksts: Viens no skaistākajiem pilsētā ir

Pad. savienība Afganistanā kontrolē tiesas aparātu

Kā ziņo Afganistanas virsprokurātū- ras bijušais apsūdzētājs, tiesu aparāts pakļauts Pad. savienības kontrolei. Ie- rēdnis, kas savā amatā bijis divpadsmit gadu (pēdējā laikā tieslietu ministrijas ģenerāldirektors) un pagājušajā nedēļā pametis Afganistanu, izteicās: „Tieslie- tu ministrijā pielietotas metodes un do- māšana atbilst pilnīgi padomju pielie- totām. Ministrs pats nekādus lē- pieņemt nevar, vienīgi tad, ja k domju padomdevējs tam sniedz jumu.“ Tieslietu ministram A padoti pieci padomju ierēdņi, ņiem katrs vada vienu no ministr daļām.

Skābs...

(Turpinājums no 3. lpp.)

No ogām visskābākie ir pilād- gus tos gan lieto reti, pilādžu vī esot lielisks. Latvijā lietojam bie nu. Tā atceros Plaviņu staciju, cienam pienākot uz letes gaŗās ri ja saliktas tējas glāzes ar citro- rons labi atbrīvo arī traukus no t netīrumiem. Nerunāsim par saldskābām mērcēm, kādas daudzajos ķīniešu restorānos.

Pāris vārdus par dabu rudenī. augļi negaršo tik labi, kā bezvē nokritušie, izejot ārā agri no r tembrī, kad gaiss ir kluss un sm atvasara. Lielas rasas pārles mi un tur guļ ābols, saldi skābens. ķīgs. Vai arī jāņogas, sarkanās, vai baltās, mazāk vai stiprāk sk kā viņas garšo un stiprina miest ru, īpaši pirms brokastīm. Par laikā dzejojis angļu slavenība k ņam līcies, ka sarkanās jāņo. dienvīdu vīnogas ir tās, kas nā no zemes vēsuma un skābur lielāko baudu visiem cilvēkiem.

Bet latvieši neaizmirst arī dzī kuŗas lasa tepat Zviedrijā. Daļu ved no Kanadas vai Amerikas, j ru darba spēks ir par dārgu un l šogad ieveda speciālu ogu nodo tiem vārdiem, ogas nedrīkst pār- lašit tikai mājās vajadzībām.

Gedimina ja iet pa Ļ laukuma, Ļeņina la konservātē pat, pilnīg speciālu ci slodzītie. līdzīgas, t par „Dzer Ļeņina pi Ļukišku ci okupācijas jumā sēdēj prezidents, vēlāk aizsū vergu darb šiem, igau- iestādes na tumam no redz pa log No Gedimi na iela. J linijā, tad psichiatrik „citādi dor najam ārst

Pie Ģed Lietuvas ie tajā atrodā merām. No ķu iela, jāņ tei, tur Tral liela ēka — skola. Tur metņu pārr komandas i šanai. Zīmī lielākai daļē dzīkijas, Tī sam maz. T nerastos kē Viļņā atrod t. s. Baltija kas apmācīt šanai, jo liet grib savu ne

Pie Ģedi padomju l nams. Šī dri nu vien p cīnītājiem. U mina laukui atrodama N jaunatnes tā pulcēšanās kamdēļ kafē komunistier ārzemniekus apmeklētāju — pretējā i nomnieks, t šanās un tē fejnīcā miki galdīņiem, t Aiz Viļņai iela, kas ve mazgadīgo n šiem vecumā nē iekārtotas

Katrā ziņā vedis Svētos terī, kas aiz nav pieminēk ja neatkarība ir darbīgs KC gāta padomj metne 1300